

Perustuslakivaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja direktiivin asetukseksi mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla (eurooppalainen medianvapaussäädös) ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja direktiivin asetukseksi mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla (eurooppalainen medianvapaussäädös) ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta (U 84/2022 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylitarkastaja Eero Salojärvi, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Roosa Patrakka, liikenne- ja viestintäministeriö
- professori Päivi Korpisaari
- dosentti, tenure track -professori Anu Mutanen
- professori Olli Mäenpää

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi 16.9.2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla (eurooppalainen medianvapaussäädös) ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta (COM (2022) 457 final). Ehdotuksen taustalla on komission puheenjohtaja Ursula von der Leyenin unionin tilasta 15.9.2021 pitämä puhe, jossa hän ilmoitti eurooppalaisesta median vapaussäädöksestä, jolla vahvistettaisiin eurooppalaisen median vapautta, joka on demokratian keskeinen tukipilari.

Valiokunnan lausunto PeVL 103/2022 vp

Median vapautta koskeva säädösehdotus on osa EU:n pyrkimyksiä edistää demokraattista osallistumista, disinformaation torjumista sekä median vapauden ja moninaisuuden tukemista Euroopan demokratiatoimintasuunnitelman mukaisesti. Säädösehdotus perustuu komission oikeusvaltionraportteihin ja audiovisuaalisia mediapalveluja koskevaan direktiiviin (AVMS-direktiivi, 2010/13/EU). Lisäksi ehdotus perustuu digipalvelusäädökseen (DSA), digimarkkinasäädökseen (DMA, (EU) 2022/1925) ja uusiin disinformaation torjuntaa edistäviin käytänneohjeisiin (COM/2021/262 final).

Säädösehdotuksen tavoitteena on poistaa mediasisämarkkinoita ja mediapalveluiden tarjoajia koskevia ongelmia. Ehdotus pyrkii suojelemaan median moninaisuutta ja itsenäisyyttä EU:ssa sekä varmistamaan, että julkiset ja yksityiset mediayhtiöt voivat nykyistä helpommin toimia EU:n sisämarkkinoilla huomioiden media-alan murroksen ja digisiirtymän.

Komissio antoi yhdessä median vapautta koskevan säädösehdotuksen kanssa komission suosituksen koskien media-alan sisäisiä suojakeinoja toimituksellisen riippumattomuuden ja omistuksen läpinäkyvyyden edistämiseksi ja varmistamiseksi (C (2022) 6536 final). Suosituksen tavoitteena on edistää mediapalvelujen tarjoajien toimituksellista riippumattomuutta ja parantaa mediaomistuksien läpinäkyvyyttä entisestään EU:n sisämarkkinoilla. Komission suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa asetusehdotuksen tavoitteita edistää median vapautta sekä mediamarkkinoiden toimivuutta EU-alueella. Näiden tavoitteiden kautta voidaan edistää unionin yhteisten arvojen toteutumista kehittämällä mm. eurooppalaisen demokratian toimivuutta ja sananvapautta. Vapaa ja moniarvoinen mediaympäristö on keskeinen tekijä oikeusvaltion, demokraattisen vastuunkannon ja korruption torjunnan vahvistamisessa.

Asetusehdotuksessa on kuitenkin monia epäselviä ja selvitystä vaativia kohtia liittyen etenkin esityksen ja olemassa olevan sääntelyn suhteeseen, määritelmiin, viranomaistehtäviin, seuraamuksiin, ja kansalliseen liikkumavaraan, joita valtioneuvosto pitää tärkeänä selvittää kokonaisuutena neuvottelujen edetessä.

Valtioneuvosto katsoo, että median toimintaa koskevien sääntöjen yhtenäistäminen tukee sisämarkkinoiden toimintaa ja riippumattoman median toimintaedellytyksiä EU:ssa. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tärkeänä, että ehdotettavien säännösten mukanaan tuomien uusien velvollisuuksien hallinnollinen taakka kansallisille viranomaisille ja mediapalveluiden tarjoajille jää kohtuulliseksi.

Valtioneuvosto pitää tarpeellisena, että asetusneuvottelujen aikana pyritään tarkemmin selvittämään ehdotetun sääntelyn sisältöä koskien mediapalvelun tarjoajien oikeutta olla joutumatta pakkokeinojen tai vakoiluohjelmien käytön kohteeksi. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että lähdesuojan kansallisesti korkea taso ei heikkene ja neuvotteluissa tarkemmin selvitetään asetuksen vaikutukset yksityiselämän suojaan, sananvapauteen, elinkeinovapauteen ja omaisuuden suojaan. Valtioneuvosto pitää lisäksi tarpeellisena huomioida asetusehdotuksen valmistelussa myös Euroopan ihmisoikeussopimuksesta tulevat oikeusturvavelvoitteet.

Valiokunnan lausunto PeVL 103/2022 vp

Julkisen palvelun median toiminnan riippumattomuutta turvaavien säännösten osalta valtioneuvosto huomioi, että säännökset edellyttävät muutoksia Yleisradio Oy:stä annettuun lakiin. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti avoimuuden ja puolueettomuuden periaatteisiin julkisen palvelun median pääjohtajan ja muiden päättävien elimien valinta- ja irtisanomisprosesseissa. Valtioneuvosto katsoo tarpeelliseksi tarkentaa ehdotuksen käsittelyn aikana, minkä julkisen palvelun median toimielinten jäsenten valintaa, toimikautta ja irtisanomista ehdotuksen 5 artiklan kriteerit koskevat ja miten kriteerit vaikuttavat Yleisradion hallintoelimiin. Valtioneuvosto suhtautuu varauksella julkisen palvelun median valvontaa koskeviin säännösehdoituksiin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että neuvottelujen aikana täsmennettäisiin, että toimituksellisen sisällön arvioinnin ei tule kuulua viranomaisen toimivaltaan.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että neuvottelujen edetessä täsmennettäisiin lautakunnan riippumattomuutta asemaa suhteessa komissioon sekä lautakunnan sihteeristön tehtäviä. Valtioneuvosto huomioi, että Suomessa lehdistö ei aikaisemmin ole kuulunut viranomaisvalvonnan piiriin nyt ehdotettavassa laajuudessa. Valtioneuvosto pitää tarpeellisena, että neuvottelujen aikana täsmennetään, miten uudelle lautakunnalle asetetut tehtävät edistävät ehdotuksen tavoitteita. Valtioneuvosto suhtautuu varauksella määräaikoja ja menettelyjä koskeviin yksityiskohtaisiin säännösehdoituksiin ja katsoo, että ehdotukset lisäisivät sekä kansallisten viranomaisten että media-alalla toimivien yritysten hallinnollista taakkaa.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti mediapalveluiden tarjoajien sisältöjen aseman parantamiseen erittäin suurilla verkkoalustoilla. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että mediapalvelujen tarjoajien ja heidän sisältöjen aseman parantaminen erittäin suurilla verkkoalustoilla on otettu osaksi säädösehdotusta sekä sidottu kansalliseen sääntelyyn tai itsesääntelyyn perustuviin vaatimuksiin toimituksellisesta vastuusta.

Valtioneuvosto lähtökohtaisesti kannattaa kuluttajien oikeutta mukauttaa audiovisuaalisten palvelujen käytön mahdollistamien laitteiden ja käyttöliittymien asetuksia. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tarpeellisena selvittää neuvottelujen edetessä ehdotuksen vaikutuksia laitteiden ja käyttöliittymien valmistajille ja kehittäjille sekä tarkentaa arviota ehdotuksen käytännön vaikutuksista.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella mediamarkkinoiden keskittymisen valvontaa koskeviin säädösehdotuksiin. Säädösehdotusten suhdetta Suomen mediamarkkinoiden erityispiirteisiin, kuten mediamarkkinoiden pieneen kokoon, tulee neuvottelujen aikana selventää. Lisäksi ehdotuksessa tulisi täsmentää muun muassa sitä, mikä on valvovan viranomaisen toimivalta tilanteessa, jossa yrityskaupan katsotaan merkittävästi heikentävän median moniäänisyyttä ja toimituksellista itsenäisyyttä.

Valtioneuvosto kiinnittää komission lailla huomiota siihen, että valtion mainonta voi pahimmillaan vääristää mediamarkkinoiden toimintaa ja asettaa valtion mainonnasta riippuvaiset uutismediat alttiiksi poliittiselle vaikuttamiselle. Valtioneuvosto kannattaa ehdotuksen tavoitetta parantaa valtion mainonnan avoimuutta. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti julkisomisteisten osakeyhtiöiden kuulumiseen säännösten soveltamisalaan, sillä tämä asettaisi julkisomisteiset yhtiöt eriarvoiseen asemaan yksityisen sektorin omistamien osakeyhtiöiden kanssa. Lisäksi mediamainonta kuuluu osakeyhtiön operatiivisiin tehtäviin, eikä omistajien vastuulle. Valtioneuvosto pitää tarpeellisena, että neuvottelujen edetessä selkeytetään valtion mainontaa koskevien sään-

Valiokunnan lausunto PeVL 103/2022 vp

nösten soveltamisalaa. Lisäksi valtioneuvosto pitää tärkeänä, ettei valtion mainontaa koskevat säännökset aiheuta liiallista hallinnollista taakkaa pienille alueille tai valvovalle viranomaiselle.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Arvioinnin lähtökohtia

(1) Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla (eurooppalainen medianvapaussäädös) ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta (COM(2022) 457 final) on osa EU:n pyrkimyksiä edistää demokraattista osallistumista, disinformaation torjumista sekä median vapauden ja moninaisuuden tukemista Euroopan demokratiatoimintasuunnitelman mukaisesti. Säädösehdotus perustuu komission oikeusvaltioreportteihin ja audiovisuaalisia mediapalveluja koskevaan direktiiviin (AVMS-direktiivi, 2010/13/EU). Lisäksi ehdotus perustuu digipalvelusäädökseen (DSA), digimarkkinasäädökseen (DMA, (EU) 2022/1925) ja uusiin disinformaation torjuntaa edistäviin käytänneohjeisiin (COM(2021) 262 final).

(2) Säädösehdotuksen tavoitteena on kirjelmän (s. 2) mukaan poistaa mediasisämarkkinoita ja mediapalveluiden tarjoajia koskevia ongelmia. Ehdotus pyrkii suojelemaan median moninaisuutta ja itsenäisyyttä EU:ssa sekä varmistamaan, että julkiset ja yksityiset mediayhtiöt voivat nykyistä helpommin toimia EU:n sisämarkkinoilla huomioiden media-alan murroksen ja digisiirtymän.

(3) Ehdotettu sääntely on merkityksellistä erityisesti sananvapauden kannalta. Perustuslain 12 §:ssä turvattu sananvapaus sisältää oikeuden ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Perustuslain sananvapaussäännöksen keskeisenä tarkoituksena on sen esitöiden mukaan taata kansanvaltaisen yhteiskunnan edellytyksenä oleva vapaa mielipiteenmuodostus, avoin julkinen keskustelu, joukkotiedotuksen vapaa kehitys ja moniarvoisuus sekä mahdollisuus vallankäytön julkiseen kritiikkiin (HE 309/1993 vp, s. 56/II). Ydinajatukseltaan sananvapautta on perinteisesti pidetty ennen muuta poliittisena perusoikeutena (PeVL 19/1998 vp, s. 5/I). Julkistamisella tarkoitetaan kaikenlaista viestien julkaisemista, levittämistä ja välittämistä.

(4) Valtioneuvoston kirjelmän (s. 16) mukaan sananvapauden kannalta asetusehdotus tarkoittaisi lisäsääntelyä, jota ei lähtökohtaisesti pidetä kannatettavana. Ehdotuksen mukaisen sääntelyn ei kuitenkaan voida varsinaisesti katsoa vaarantavan sananvapauden toteutumista, mutta ehdotettua sääntelyä tulee arvioida tarkemmin suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön (ml. lähdesuojaa koskeva sääntely) ja median itsesääntelyyn sekä huomioida myös asetusehdotuksen rajauksia suhteessa sananvapauden laajaan käsitteeseen. Perustuslakivaliokunta yhtyy valtioneuvoston näkemukseen sananvapautteen kohdistuvan lisätarkastelun tarpeesta.

(5) Kirjelmän (s. 18) mukaan valtioneuvosto katsoo, että median toimintaa koskevien sääntöjen yhtenäistäminen tukee sisämarkkinoiden toimintaa ja riippumattoman median toimintaedellytyksiä EU:ssa. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tärkeänä, että ehdotettavien säännösten mukanaan tuomien uusien velvollisuuksien hallinnollinen taakka kansallisille viranomaisille ja mediapalveluiden tarjoajille jää kohtuulliseksi. Myös perustuslakivaliokunta korostaa hallinnollisen taakan

Valiokunnan lausunto PeVL 103/2022 vp

minimoimista ja pitää tärkeänä, että viranomaisvalvonnan mahdollisiin haittoihin tiedonvälityksen kannalta tulee jatkovalmistelussa kiinnittää riittävää huomiota.

(6) Valtioneuvosto katsoo kirjelmän (s. 18) mukaan asetusehdotuksessa olevan monia epäselviä ja selvitystä vaativia kohtia liittyen etenkin esityksen ja olemassa olevan sääntelyn suhteeseen, määritelmiin, viranomaistehtäviin, seuraamuksiin ja kansalliseen liikkumavaraan, joita valtioneuvosto pitää tärkeänä selvittää kokonaisuutena neuvottelujen edetessä.

Oikeusperusta

(7) Euroopan unionin oikeuden oikeusperustan arviointi ei lähtökohtaisesti kuulu perustuslakivaliokunnalle perustuslain 74 §:ssä osoitettuihin tehtäviin. Oikeusperustan asianmukaisuus on unionioikeudellinen kysymys, jonka ratkaisee viime kädessä EU-tuomioistuin. Perustuslakivaliokunta on pitänyt kuitenkin tärkeänä muun muassa, että unionin sekundäärilainsäädäntöä kehitetään ensisijaisesti perussopimusten puitteissa (ks. esim. PeVL 61/2016 vp).

(8) Asetusehdotuksen oikeusperustana on kirjelmän (s. 7) mukaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artikla. Kyseisen artiklan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto toteuttavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevat toimenpiteet jäsenmaiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi. Valtioneuvosto katsoo, että komission esittämä oikeusperusta on lähtökohtaisesti asianmukainen, mutta ehdotettavan asetuksen laajuutta on neuvottelujen kuluessa syytä tarkastella myös suhteessa oikeusperustaan. Tietyistä ehdotetuista säännöksistä tulisi saada tarkempaa tietoa neuvottelujen aikana, jotta niiden riittävä liityntä SEUT 114 artiklaan (sisämarkkinoiden toiminta) voidaan varmistaa. Perustuslakivaliokunta yhtyy lähtökohtaisesti valtioneuvoston kantaan ja korostaa tarvetta varmistua siitä, että ehdotetulla sääntelyllä on kaikinensa riittävä liityntä sisämarkkinoiden toimintaan SEUT 114 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

Yleisradion asema

(9) Valtioneuvoston kirjelmän (s. 4) mukaan julkisen palvelun median osalta asetuksessa ehdotetaan säädettäväksi sisältöä koskevia velvoitteita ja harmonisoitavaksi julkisen palvelun median johtotehtäviin valittavia henkilöitä koskevat säännökset. Asetusehdotuksen 5 artikla koskee julkisen palvelun mediaa, julkisen palvelun median (pää)johtajan (the head of management) ja muiden päättävien elimien (the governing board) valintaa ja toimikausia. Artiklan mukaan julkisen palvelun median tulee tarjota tietoa ja mielipiteitä puolueettomasti ja moninaisesti. Julkisen palvelun median johtotehtäviin valittavien henkilöiden valinnan tulee perustua läpinäkyviin, avoimiin ja syrjimättömiin kriteereihin, joista säädettäisiin kansallisessa laissa. Myös johtajan ja johtokunnan toimikaudet tulisi määritellä kansallisessa laissa niin, että julkisen palvelun median tehokas toiminta turvataan. Lisäksi jäsenmaiden olisi huolehdittava, että julkisen palvelun medialla on riittävät ja vakaat resurssit julkisen palvelun hoitamiseksi. Jäsenmaiden tulisi nimittää yksi tai useampi itsenäinen viranomainen, joka valvoo säännösten toteutumista.

(10) Asetusehdotus aiheuttaisi kirjelmän (s. 12) mukaan muutostarpeita Yleisradio Oy:stä annettuun lakiin, jossa säädetään muun muassa yhtiön tehtävistä, hallintoneuvoston jäsenten toimi-

Valiokunnan lausunto PeVL 103/2022 vp

kausista sekä valintakriteereistä ja hallituksen jäsenten valintakriteereistä. Asetuksen myötä yhtiön hallintoelinten jäsenten toimikausista ja valintakriteereistä tulisi kirjelmän mukaan säätää laissa. Laissa tulisi myös määritellä tehtävien suorittamisen edellytykset, joiden noudattamatta jättäminen voi toimia perusteena irtisanomiselle ennen toimikauden päättymistä.

(11) Valtioneuvosto suhtautuu kirjelmän (s. 18) mukaan myönteisesti avoimuuden ja puolueettomuuden periaatteisiin julkisen palvelun median pääjohtajan ja muiden päättävien elimien valinta- ja irtisanomisprosesseissa. Valtioneuvosto katsoo tarpeelliseksi tarkentaa ehdotuksen käsittelyn aikana, minkä julkisen palvelun median toimielinten jäsenten valintaa, toimikautta ja irtisanomista ehdotuksen 5 artiklan kriteerit koskevat ja miten kriteerit vaikuttavat Yleisradion hallintoelimiin. Valtioneuvosto suhtautuu varauksella julkisen palvelun median valvontaa koskeviin säännösehdotuksiin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että neuvottelujen aikana täsmennettäisiin, että toimituksellisen sisällön arvioinnin ei tule kuulua viranomaisen toimivaltaan. Kirjelmässä (s. 12) kiinnitetään huomiota myös siihen, että Yleisradion tehtäviä, rahoitusta ja valvontaa koskevista asioista päätetään Suomessa vakiintuneen valtiosääntöisen käytännön mukaan parlamentaarisesti.

(12) Perustuslakivaliokunta korostaa jatkovalmistelun kannalta kansallisen liikkumavaran määrittelyä selkeästi siten, että asetus ei edellytä puuttumista lainsäädäntöön perustuvaan Yleisradion riippumattomaan asemaan eikä eduskunnan rooliin suhteessa Yleisradioon. Valiokunta pitää tärkeänä myös viranomaisten valvonta- ja ohjaustoimivallan määrittelyä selkeästi sellaiseksi, ettei se mahdollista puuttumista median vapauteen ja toimituksellisen päätöksenteon riippumattomuuteen.

Mediapalvelulautakunta

(13) Ehdotuksen 8 artiklassa esitetään perustettavaksi uusi riippumaton ja neuvoa-antava Euroopan mediapalvelujen lautakunta (European Board for Media Services), joka korvaisi AVMS-direktiivin mukaisen riippumattomien media-alan sääntelyviranomaisten verkoston (ERGA). Ehdotuksen 12 artiklan mukaan lautakunnan tehtävänä olisi muun muassa tukea, neuvoa ja avustaa komissiota tarjoamalla teknistä asiantuntijuutta asetuksen säännösten toimeenpanoa koskien. Lisäksi lautakunnan tulisi komission pyynnöstä antaa lausuntoja asetuksessa tarkemmin määriteltyistä aiheista. Sen tulisi myös avustaa asetuksen yhtenäisessä soveltamisessa ja jäsenmaiden välisessä yhteistyössä.

(14) Valtioneuvosto pitää kirjelmän mukaan (s. 18) tärkeänä, että neuvottelujen edetessä täsmennettäisiin lautakunnan riippumatonta asemaa suhteessa komissioon sekä lautakunnan sihteeristön tehtäviä. Valtioneuvosto huomioi, että Suomessa lehdistö ei aikaisemmin ole kuulunut viranomaisvalvonnan piiriin nyt ehdotettavassa laajuudessa. Valtioneuvosto pitää tarpeellisena, että neuvottelujen aikana täsmennetään, miten uudelle lautakunnalle asetetut tehtävät edistävät ehdotuksen tavoitteita. Valtioneuvosto suhtautuu varauksella määräaikoja ja menettelyjä koskeviin yksityiskohtaisiin säännösehdotuksiin ja katsoo, että ehdotukset lisääisivät sekä kansallisten viranomaisten että media-alalla toimivien yritysten hallinnollista taakkaa. Perustuslakivaliokunta kiinnittää erityisesti huomiota perustuslain sananvapauslainsäädännön sisältämään ennakoesteiden kieltoon ja yhtyy lähtökohtaisesti valtioneuvoston kantaan ja korostaa sananvapauden toteu-

Valiokunnan lausunto PeVL 103/2022 vp

tumisen kannalta sitä, ettei median toiminnan valvontaa tule käyttää ennakkosensuurin toteuttamiseen. Toimituksellisen sisällön arvioinnin ei tule kuulua viranomaisen toimivaltaan.

Lähdesuoja

(15) Ehdotuksen 4 artiklassa säädettäisiin lähdesuojan piiriin kuuluvasta henkilöpiiristä ja kielosta kohdistaa heihin pakkokeinoja lähdesuojan murtamiseksi. Samalla säädettäisiin ne tilanteet, joissa lähdesuojasta voitaisiin poiketa. Ehdotuksen 4 artiklan mukaan lähdesuojan henkilöpiiri laajentuisi, mutta esimerkiksi käsite perheenjäsen jäisi tarkemmin määrittelemättä. Valtioneuvoston kirjelmän (s.12) mukaan ehdotus vaikuttaa aiheuttavan muutostarpeita lakiin sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä. Kirjelmän (s. 16) mukaan sananvapauden kannalta asetusehdotus tarkoittaisi lisäsäätelyä, jota ei lähtökohtaisesti pidetä kannatettavana. Ehdotuksen mukaisen säätelyn ei kuitenkaan kirjelmän mukaan voida varsinaisesti katsoa vaarantavan sananvapauden toteutumista, mutta ehdotettua säätelyä tulee arvioida tarkemmin suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön (ml. lähdesuojaa koskeva säätely) ja median itsesäätelyyn sekä huomioida myös asetusehdotuksen rajoituksia suhteessa sananvapauden laajaan käsitteeseen.

(16) Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että lähdesuojan kansallisesti korkea taso ei heikkene ja että neuvotteluissa tarkemmin selvitetään asetuksen vaikutukset yksityiselämän suojaan, sananvapauteen, elinkeinovapauteen ja omaisuuden suojaan. Valtioneuvosto pitää lisäksi tarpeellisenä huomioida asetusehdotuksen valmistelussa myös Euroopan ihmisoikeussopimuksesta tulevat oikeusturvavelvoitteet. Perustuslakivaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja korostaa tarvetta arvioida laajasti säätelyn vaikutuksia suhteessa voimassa olevaan lähdesuojaa koskevaan säätelyyn.

Sananvapautta koskeva EU-säätely

(17) Perustuslakivaliokunta kiinnittää yleisesti huomiota siihen, että Euroopan unionissa on viime aikoina valmisteltu useita sananvapauden käyttämiseen liittyviä säädöksiä, joihin lukeutuu käsiteltävänä olevan median vapautta koskevan asetusehdotuksen ohella muun muassa poliittista mainontaa ym. koskeva asetusehdotus, DSM-direktiivi, digipalvelusäädös sekä digimarkkinasäädös. Tämä on valiokunnan käsityksen mukaan voinut tehdä säätelykokonaisuuden sekä yksilöiden että alan elinkeinonharjoittajien ja muiden tahojen näkökulmasta hyvin vaikeasti hahmotettavaksi ja ymmärrettäväksi. Perustuslakivaliokunta on poliittisen mainonnan osalta (PeVL 4/2022 vp, kappale 17) painottanut, että demokratian ja sananvapauden turvaamiseksi säätely ei saa olla liian monimutkaista tai monitulkintaista, jotta myös pienemmät toimijat voisivat noudattaa sitä. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto seuraa tarkasti säätelykokonaisuutta ja sen yhteisvaikutuksia sananvapaudelle.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Perustuslakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä valtiosäätöisiä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto PeVL 103/2022 vp

Helsingissä 14.2.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Heikki Vestman kok

jäsen Bella Forsgrén vihr

jäsen Jukka Gustafsson sd

jäsen Hannu Hoskonen kesk

jäsen Olli Immonen ps

jäsen Hilikka Kemppi kesk

jäsen Jari Kinnunen kok

jäsen Mikko Kinnunen kesk

jäsen Anna Kontula vas

jäsen Mats Löfström r

jäsen Wille Rydman ps

jäsen Tuula Väätäinen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johannes Heikkinen